

2022

BADANIE SOCJOLOGICZNE

RAPORT SPECJALNY

UCHODźCY Z UKRAINY W POLSCE, CZECHACH I RUMUNII

Raport specjalny z badania socjologicznego „Uchodźcy z Ukrainy w Polsce, Czechach i Rumunii”, przeprowadzonego przez Platformę Migracyjną EWL, Fundację Na Rzecz Wspierania Migrantów Na Rynku Pracy „EWL” i Studium Europy Wschodniej Uniwersytetu Warszawskiego

WPROWADZENIE	3
PROFIL RESPONDENTA: PŁEĆ, WIEK ORAZ REGION ZAMIESZKANIA W UKRAINIE	4
PROFIL RESPONDENTA: RODZINA I POCHODZENIE	5
KRAJ DOCELOWY	6
POBYT W POLSCE, CZECHACH, RUMUNII I ZA GRANICĄ	8
WYKSZTAŁCENIE I ZNAJOMOŚĆ JĘZYKÓW	10
ZATRUDNIENIE W POLSCE, CZECHACH I RUMUNII	11
OBAWY I PLANY	13
METODOLOGIA	15
OPINIE EKSPERCKIE	16
BADANIE W LICZBACH	17
OPINIE NAUKOWE	18
O AUTORACH BADANIA	19

ANDRZEJ KORKUS

Prezes Zarządu EWL Group

Do 24 lutego 2022 o migracji na naszym kontynencie mówiliśmy głównie w kontekście migracji zarobkowej. Po rosyjskiej agresji na Ukrainę na pierwszy plan wysunął się

inny rodzaj migracji - migracja uchodźcza, która w perspektywie najbliższych miesięcy zdefiniuje charakter zarówno polskiego, jak i europejskiego rynku pracy. EWL jako platforma migracyjna, będąca pomostem między poszukującymi pracy obywatelami krajów z 4 kontynentów i pracodawcami w Unii Europejskiej, nie pozostała bierna wobec dynamicznych przemian na mapie europejskiej mobilności transgranicznej.

Niemal od razu po wybuchu wojny, włączyliśmy się w działania pomocowe, uruchamiając szereg akcji w ramach Fundacji EWL oraz zdecydowaliśmy się również, by, współpracując ze Studium Europy Wschodniej Uniwersytetu Warszawskiego, przeprowadzić badanie nad ukraińskimi uchodźcami w Polsce.

Badanie to pokazało, że uchodźcy z Ukrainy to przede wszystkim dobrze wykształcone, znające języki obce, wykonujące zróżnicowane zawody kobiety, wśród których przeważają wysoko wykwalifikowane specjalistki, nauczycielki, a także pracownice sektora usług i handlu. Chęć podjęcia zatrudnienia w Polsce oraz specjalne rozwiązania prawne wprowadzone przez polski rząd przyniosły już pozytywne efekty. Według stanu na dzień 10 czerwca br., pracę w naszym kraju podjęło ponad 220 tys. uchodźczyń, czyli ¼ dorosłej populacji uchodźców (ok. 800 tys.), którzy według szacunków ekspertów, pozostali w naszym kraju (ok. 1,6 mln).

Z kolei według czeskiego urzędu pracy, do połowy maja zatrudnienie podjęło ponad 50 tys. uchodźców z Ukrainy, co stanowi około 1/3 dorosłej populacji ukraińskich uchodźców w tym kraju. Tymczasem, pod koniec maja w Rumunii zatrudnionych było mniej niż 3 tys. uchodźców. Umożliwienie wykonywania pracy uchodźcom niesie z sobą podwójną wartość zarówno dla samych uchodźców z Ukrainy, którzy mogą godnie przeżyć ten trudny czas, jak i dla rynków pracy poszczególnych krajów. Wspólne zatrudnienie to sposób na zacieśnianie relacji między obywatelami a uchodźcami, a także na skuteczną wymianę doświadczeń i wartości każdej z kultur.

Mając świadomość europejskiego wymiaru ukraińskiego uchodźstwa oraz międzynarodowy zasięg działań EWL, poszerzyliśmy nasze badanie o kolejne dwa kraje, Czechy i Rumunię, które, równie szeroko jak Polska, otworzyły swoje granice dla uchodźców z Ukrainy. Pozwoliło nam to uzyskać jeszcze bardziej jakościowe dane w kontekście aktualnie zachodzących procesów migracyjnych.

Przeprowadzone w Czechach badania także potwierdzają wysokie wykształcenie, kwalifikacje oraz znajomość języka angielskiego wśród respondentów, jak również wielką chęć podjęcia zatrudnienia. Oba czynniki, przy najniższym poziomie bezrobocia w Unii Europejskiej oraz bardzo dużej liczbie wakatów, mogą stać się szansą dla czeskiego rynku pracy. Nieco inny obraz wyłonił się z naszych badań przeprowadzonych w Rumunii, gdzie respondenci, mimo iż posiadają wyższy niż w przypadku Polski i Czech poziom wykształcenia oraz kwalifikacje zawodowe, zasadniczo deklarowali niższą chęć zatrudnienia, preferując ubieganie się o status uchodźcy.

Polska, Czechy i Rumunia szeroko otworzyły ramiona dla ukraińskich uchodźców. To bezprecedensowe zjawisko z pewnością zaowocuje zacieśnieniem współpracy na wielu poziomach, co powinno mieć pozytywny wpływ także na europejski rynek pracy. A EWL z kolei chętnie podzieli się polskim doświadczeniem w aktywizacji zawodowej uchodźców z Ukrainy.

Zapraszam do zapoznania się z naszym raportem.

JAN MALICKI, DR H.C.

Dyrektor Studium Europy Wschodniej Uniwersytetu Warszawskiego

Rosyjska inwazja na Ukrainę zapoczątkowała największą falę uchodźczą w Europie od czasu

zakończenia II wojny światowej. Prawie 7 milionów osób z Ukrainy, głównie kobiet i dzieci, zmuszonych było szukać schronienia w sąsiednich krajach. Granicę Polski od początku rosyjskiej agresji przekroczyło ponad 3,5 miliona uchodźców. Ponadto przeszło 2 miliony wyjechało do innych krajów naszego regionu: Rumunii, Słowacji, Węgier i Czech.

Już w pierwszych dniach wojny liczne kraje Europy Środkowo-Wschodniej zaangażowały się w pomoc uchodźcom, oferując bezpieczne schronienie, pomoc oraz ułatwienia w dostępie do rynku pracy. Istotą wszelkich działań okazało się jednak nie tylko systemowe wsparcie państwa, ale również indywidualna, determinowana wartościami chrześcijańskimi i demokratycznymi, chęć niesienia pomocy - przez wolontariuszy, przez społeczności lokalne oraz, co należy szczególnie podkreślić, przez rodziny przyjmujące do swych domów uchodźców z Ukrainy.

Masowa migracja uchodźców postawiła świat w obliczu zupełnie nowych wyzwań społeczno-gospodarczych w całej Europie. By je lepiej zrozumieć, a także pokazać specjalną przydatność wiedzy akademickiej również w tak wyjątkowym czasie, Studium Europy Wschodniej jako pierwsze, przy współpracy z naszymi stałymi i partnerami, ekspertami z Platformy Migracyjnej EWL, przeprowadziło badania socjologiczne wśród uchodźców z Ukrainy, którzy przybyli do Polski po 24 lutego 2022 roku. Tym razem jednak, na skutek nadzwyczajnych okoliczności, nie poprzestaliśmy na Polsce, a nasze badania rozszerzyliśmy o kolejne państwa - Czechy i Rumunię, które oczywiście zostały wybrane nieprzypadkowo. To właśnie do Rumunii od początku wojny trafiło blisko milion uchodźców z Ukrainy. Naturalnym celem ucieczki stały się również Czechy, które pomimo braku bezpośredniego sąsiedztwa granic, od lat stanowią jeden z najważniejszych kierunków migracji zarobkowej obywateli Ukrainy. Tym razem czynnikiem determinującym kierunek, nie była wspólna granica, lecz popularność miejsca.

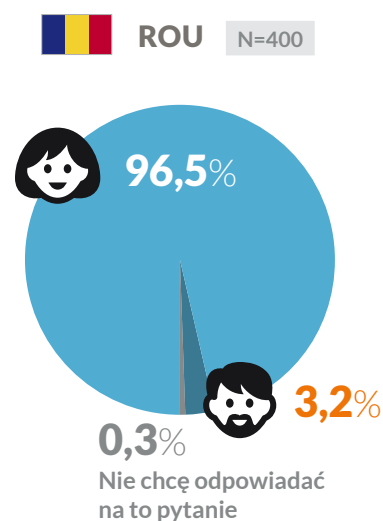
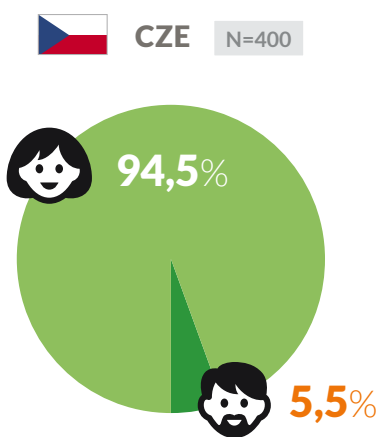
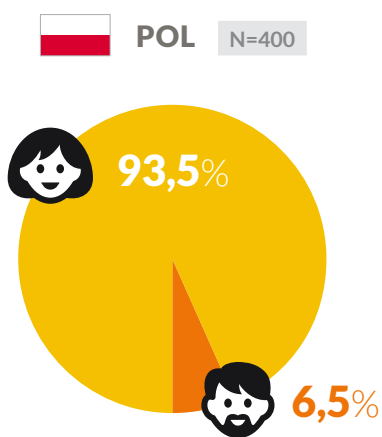
Wyniki przeprowadzonych badań prezentujemy Państwu w niniejszym raporcie. Jestem przekonany, że pozwolą one lepiej zrozumieć wyzwania stojące przed krajami Europy Środkowo-Wschodniej w świetle nowej rzeczywistości, a także jeszcze bardziej wesprzeć Ukrainę i jej obywateli.

Studium "odpowiedziało na potrzebę chwili" nie tylko swą kompetencją akademicką. Okazało się, że wśród uchodźców, którzy przybyli do Polski obecnych jest wielu badaczy z różnych uniwersytetów, instytutów i obszarów naukowych. Dziesięcioro z nich, oprócz schronienia w Polsce rozumianego jako "dach nad głową", znalazło w Studium tymczasowe miejsce umożliwiające kontynuowanie pracy naukowej do momentu bezpiecznego powrotu do własnych biur, bibliotek, pracowni, a przede wszystkim do własnych domów. Są wśród nich młodzi badacze, a także wybitni i dobrze znani w Ukrainie specjaliści z dziedziny historii oraz stosunków międzynarodowych. W ten właśnie sposób powstało Centrum Studiów nad Ukrainą, które stało się nową jednostką Studium Europy Wschodniej Uniwersytetu Warszawskiego.

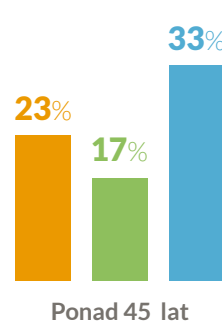
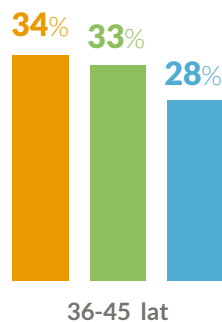
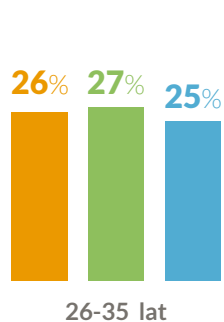
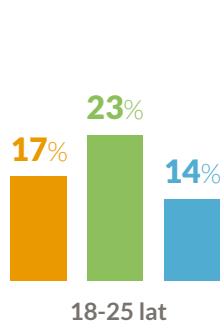
Życzę ciekawej lektury.

PROFIL RESPONDENTA: PŁEĆ, WIEK ORAZ REGION ZAMIESZKANIA W UKRAINIE

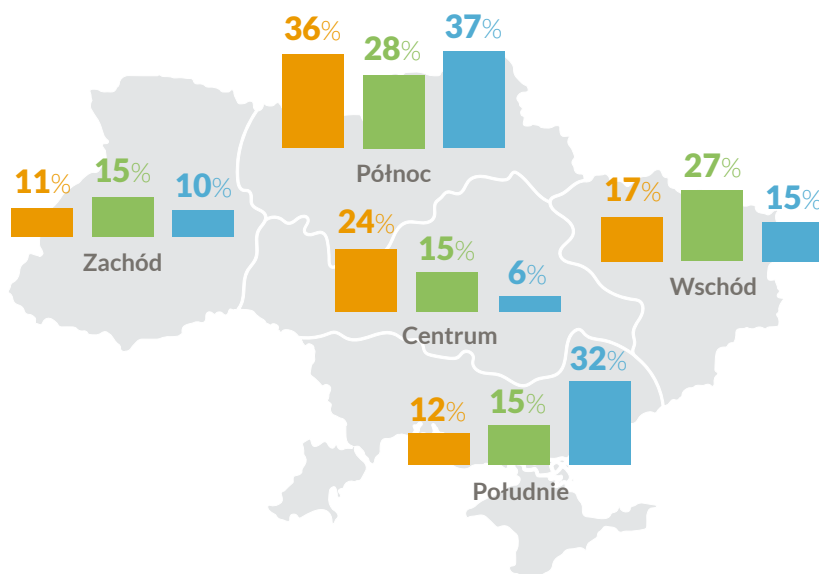
Płeć

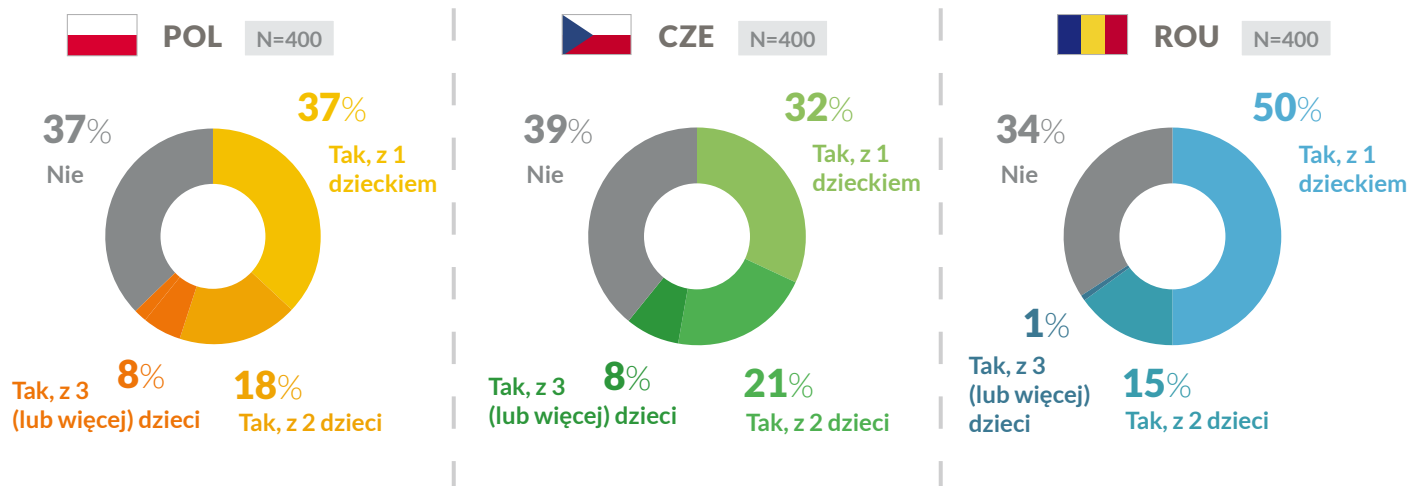
Wiek

Region zamieszkania w Ukrainie

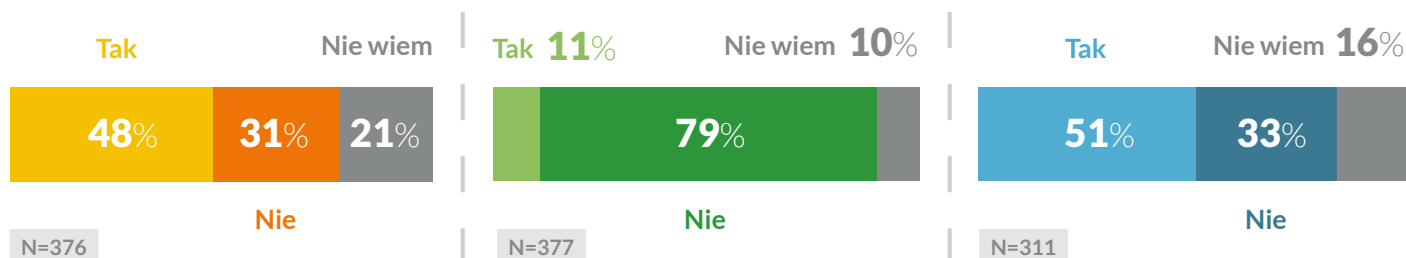
Czy przyjechał/przyjechała Pan/Pani z dziećmi poniżej 18 roku życia?

Czy ktoś z Pana/Pani najbliższej rodziny pozostał w Ukrainie?

Czy Pana/Pani bliscy zamierzają dołączyć do Pana/Pani w kraju aktualnego pobytu?

Czy ma Pan/Pani polskie pochodzenie?

POL N=400

uchodźców z Ukrainy w Polsce
deklaruje polskie pochodzenie

Czy ma Pan/Pani rumuńskie pochodzenie?

ROU N=400

uchodźców z Ukrainy w Rumunii
deklaruje rumuńskie pochodzenie

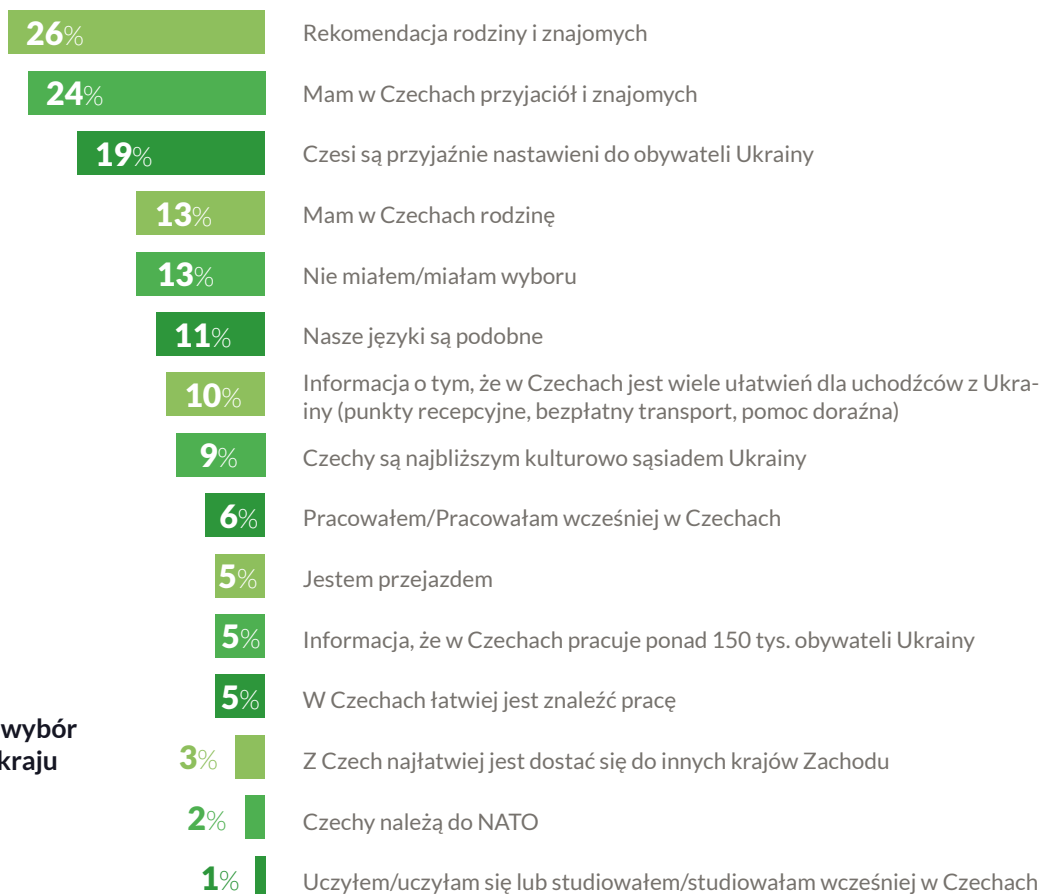
Co miało największy wpływ na wybór przez Pana/Panią Polski jako kraju pobytu w trakcie wojny?

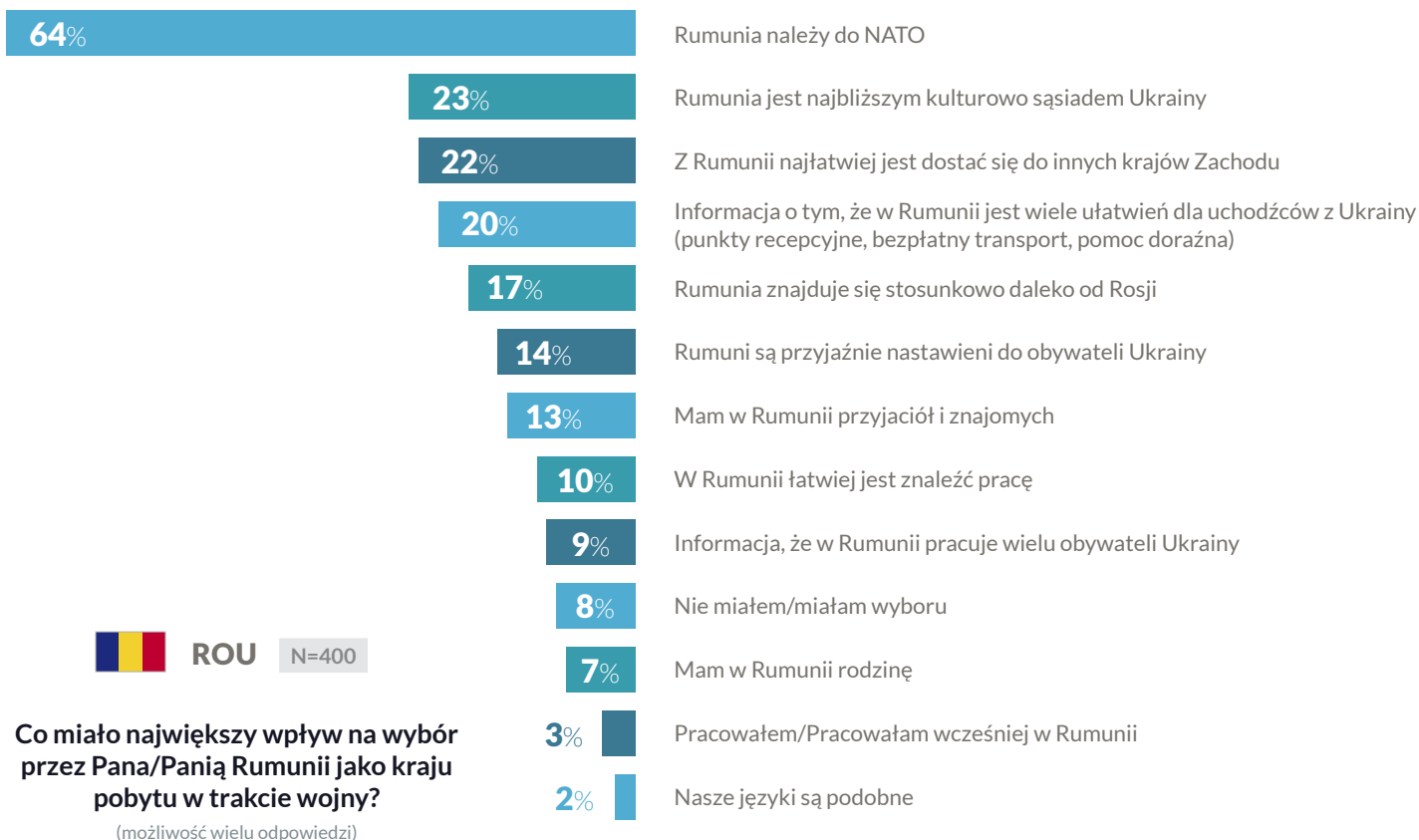
(możliwość wielu odpowiedzi)

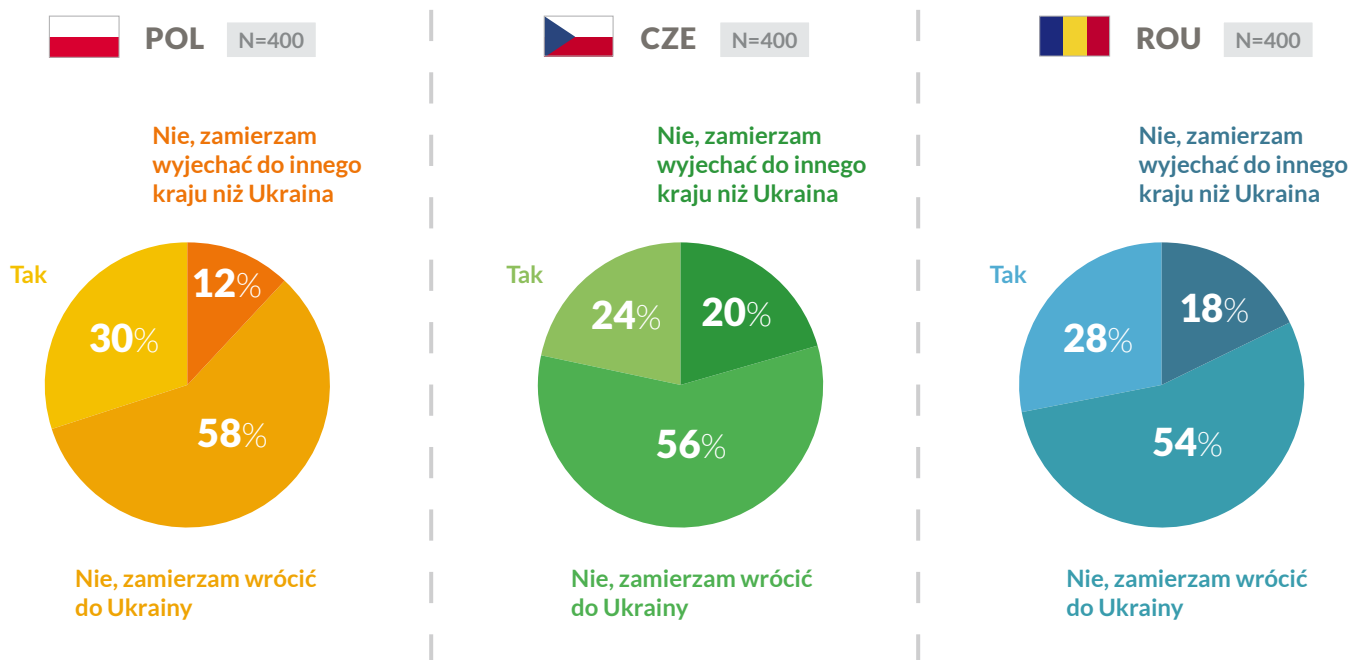
Co miało największy wpływ na wybór przez Pana/Panią Czech jako kraju pobytu w trakcie wojny?

(możliwość wielu odpowiedzi)

Czy planuje Pan/Pani pozostać w kraju aktualnego pobytu na dłużej?

Do jakiego kraju zamierza Pan/Pani wyjechać?

(wśród zamierzających wyjechać)

N=49

POL

Niemcy **26%**

USA **16%**

Wielka Brytania **11%**

Szwecja **10%**

Słowacja **8%**

Kanada **7%**

Hiszpania **6%**

Portugalia **5%**

ZEA **5%**

Izrael **2%**

Włochy **2%**

Szwajcaria **2%**

Norwegia **1%**

N=80

CZE

Niemcy **31%**

Słowacja **19%**

Austria **11%**

Polska **10%**

Kanada **8%**

USA **6%**

Wielka Brytania **5%**

Portugalia **5%**

Litwa **5%**

Szwecja **4%**

Rumunia **4%**

Włochy **3%**

Hiszpania **1%**

N=73

ROU

Polska **30%**

Włochy **22%**

Czechy **19%**

Niemcy **16%**

Estonia **14%**

Hiszpania **11%**

Mołdawia **8%**

Słowacja **7%**

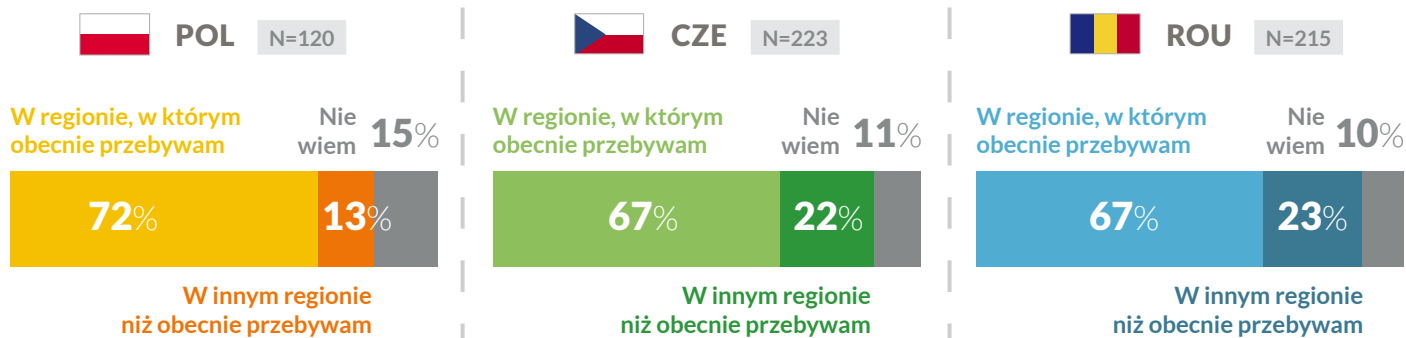
Izrael **7%**

Wielka Brytania **6%**

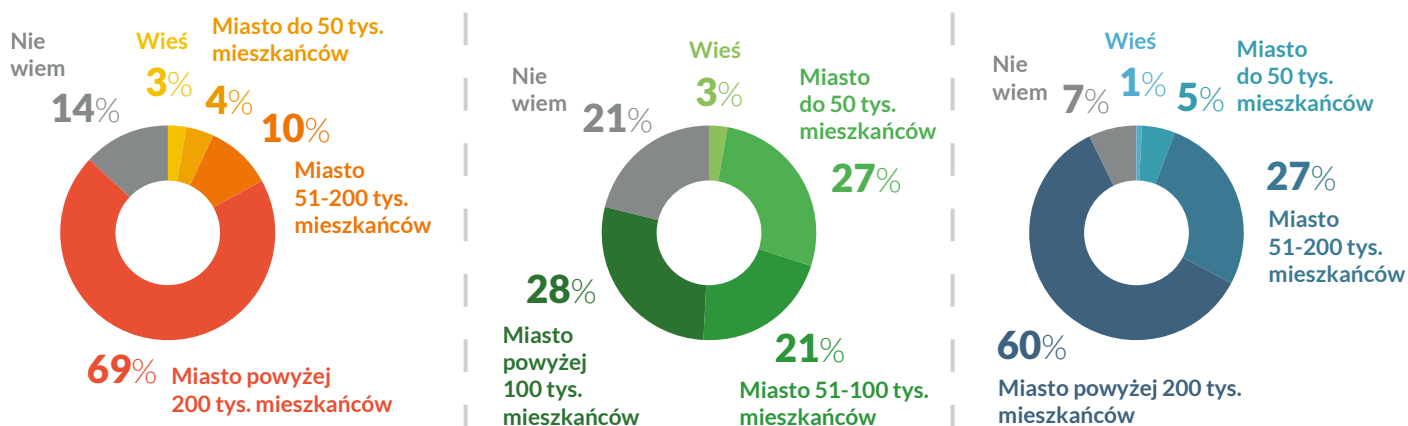
Portugalia **3%**

Litwa **3%**

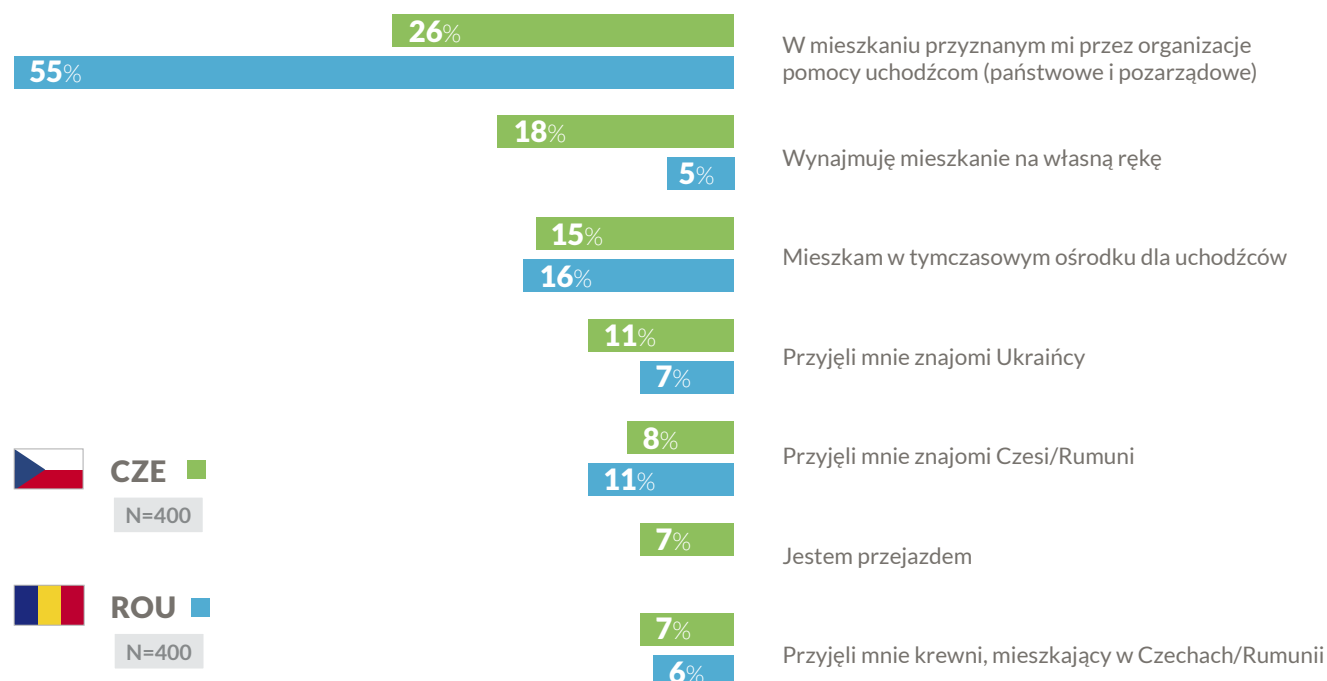
W jakim regionie kraju aktualnego pobytu zamierza Pan/Pani mieszkać?

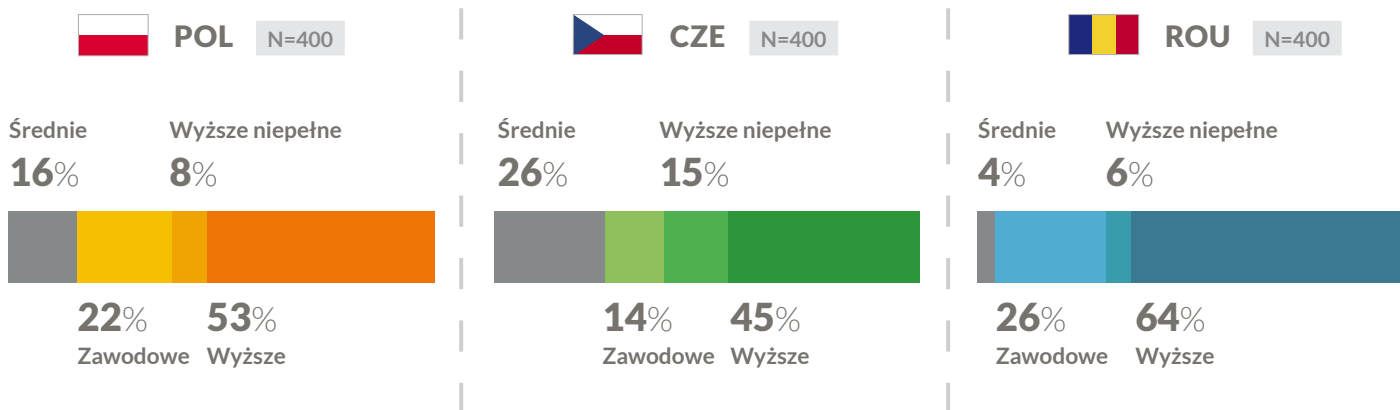
W miejscowości jakiej wielkości zamierza Pan/Pani przebywać w kraju aktualnego pobytu?

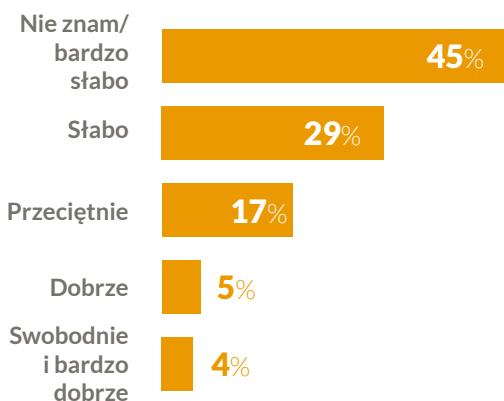
Gdzie Pan/Pani mieszka w kraju aktualnego pobytu?

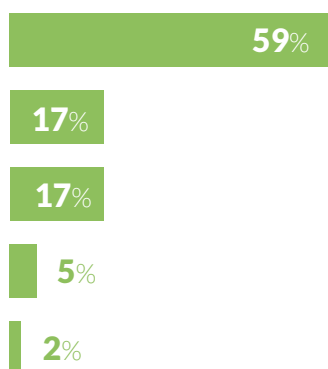
Wykształcenie

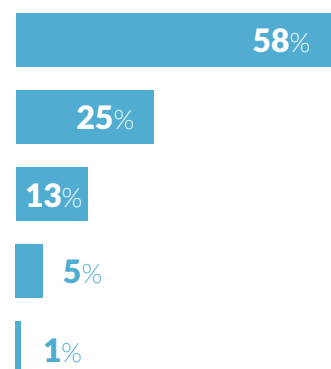
Jak ocenia Pan/Pani swoją znajomość języka polskiego?

Jak ocenia Pan/Pani swoją znajomość języka czeskiego?

Jak ocenia Pan/Pani swoją znajomość języka rumuńskiego?

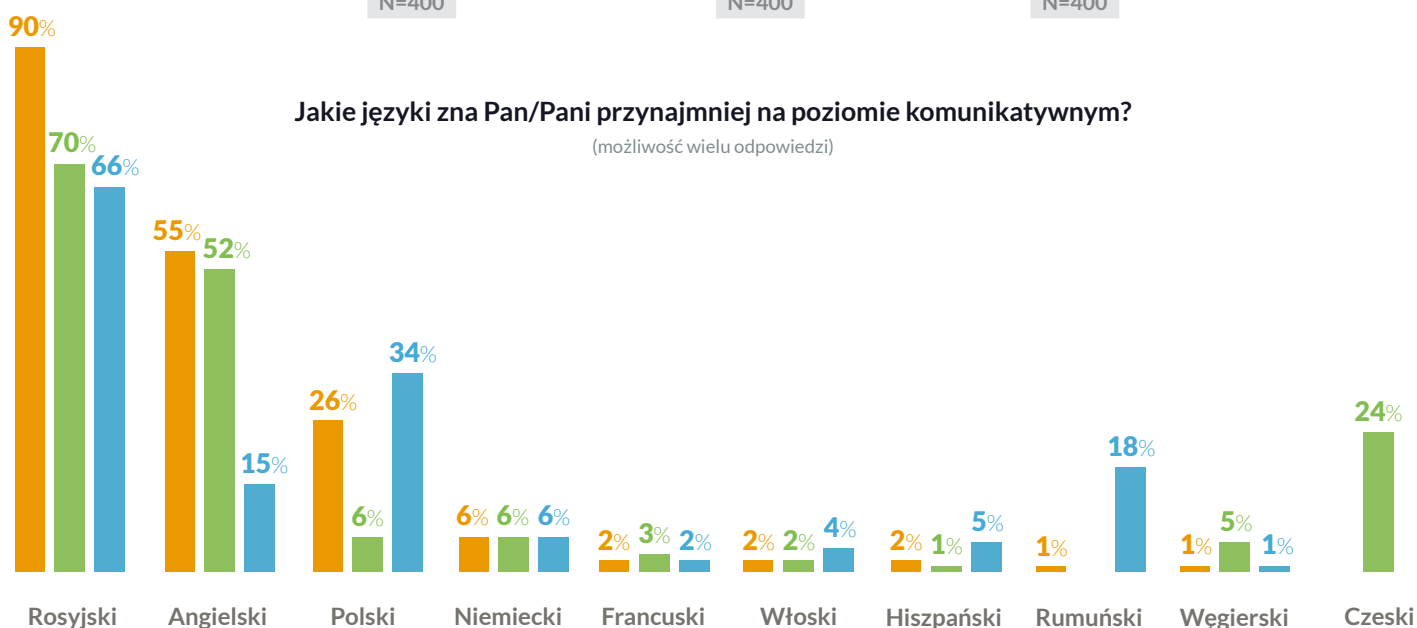
POL N=400

CZE N=400

ROU N=400

Jakie języki zna Pan/Pani przynajmniej na poziomie komunikatywnym?

(możliwość wielu odpowiedzi)

Czy wcześniej pracował/pracowała Pan/Pani w kraju aktualnego pobytu?

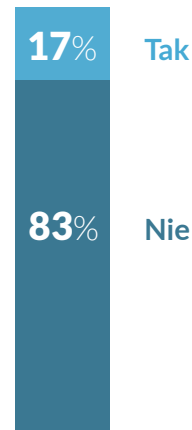
 POL N=400

 CZE N=400

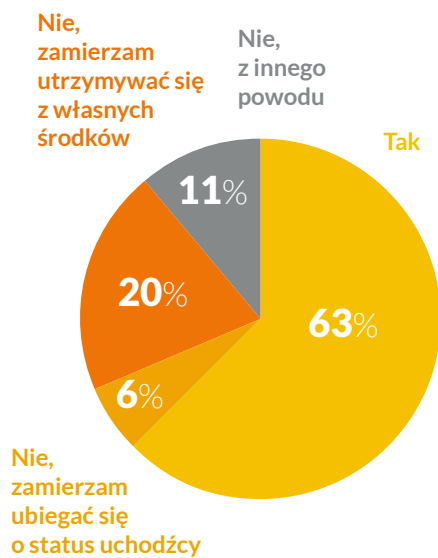

 ROU N=400

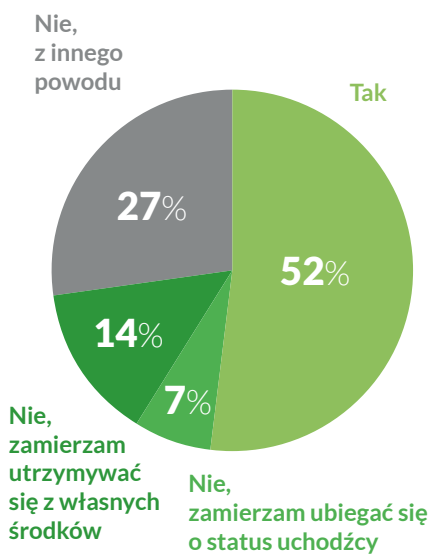

Czy planuje Pan/Pani pracować w kraju aktualnego pobytu?

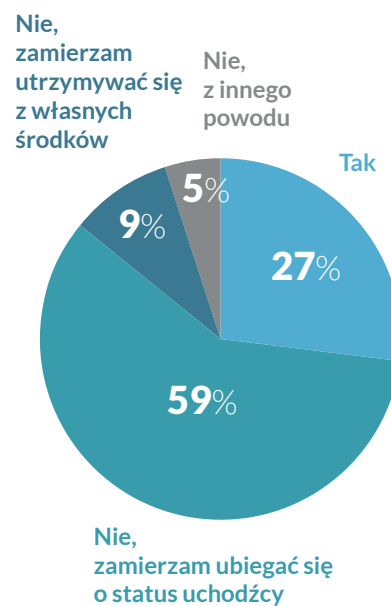
 POL N=400

 CZE N=400

 ROU N=400

Jaki zawód wykonywał/wykonywała Pan/Pani w Ukrainie?

POL

N=400

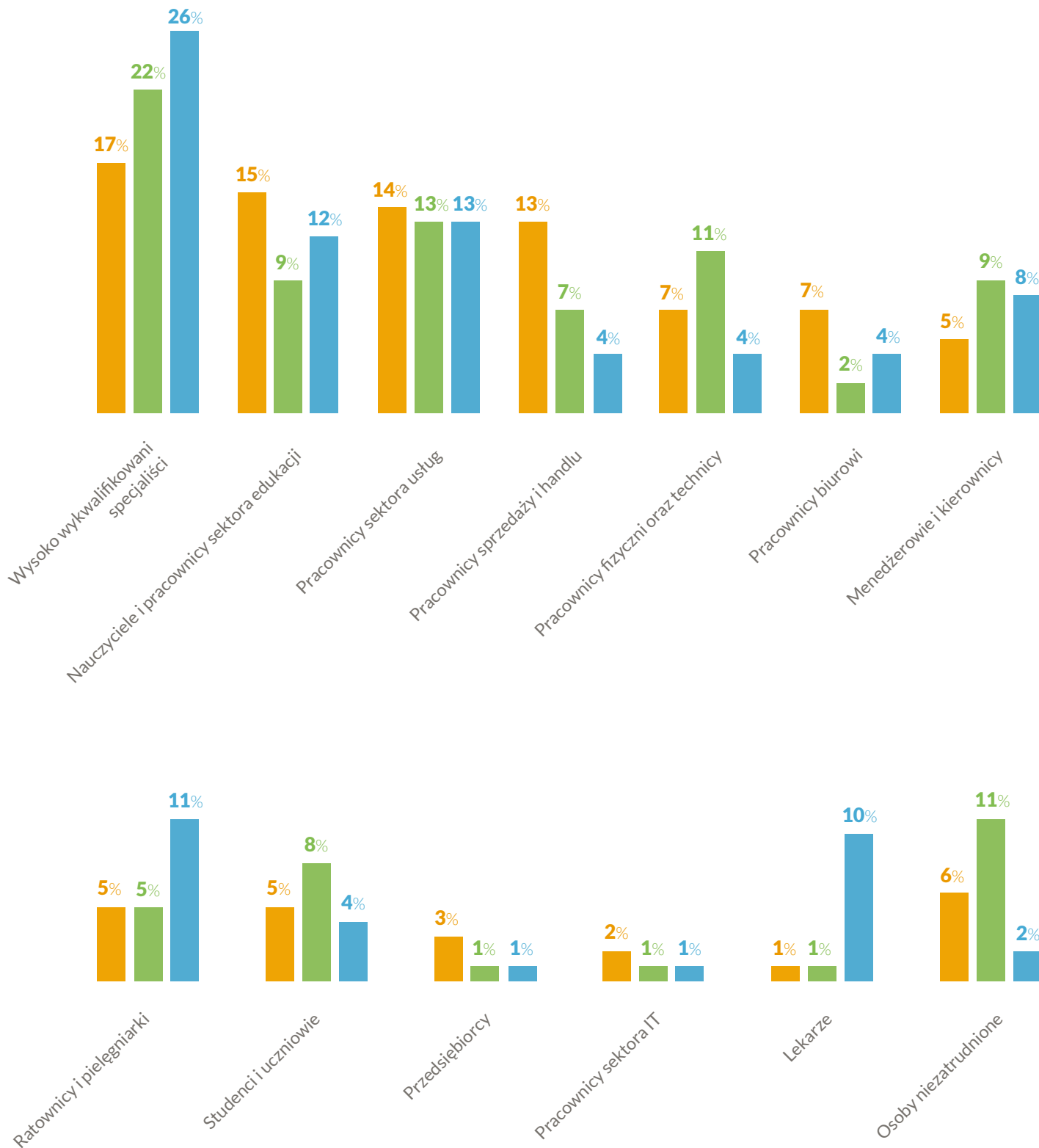
CZE

N=400

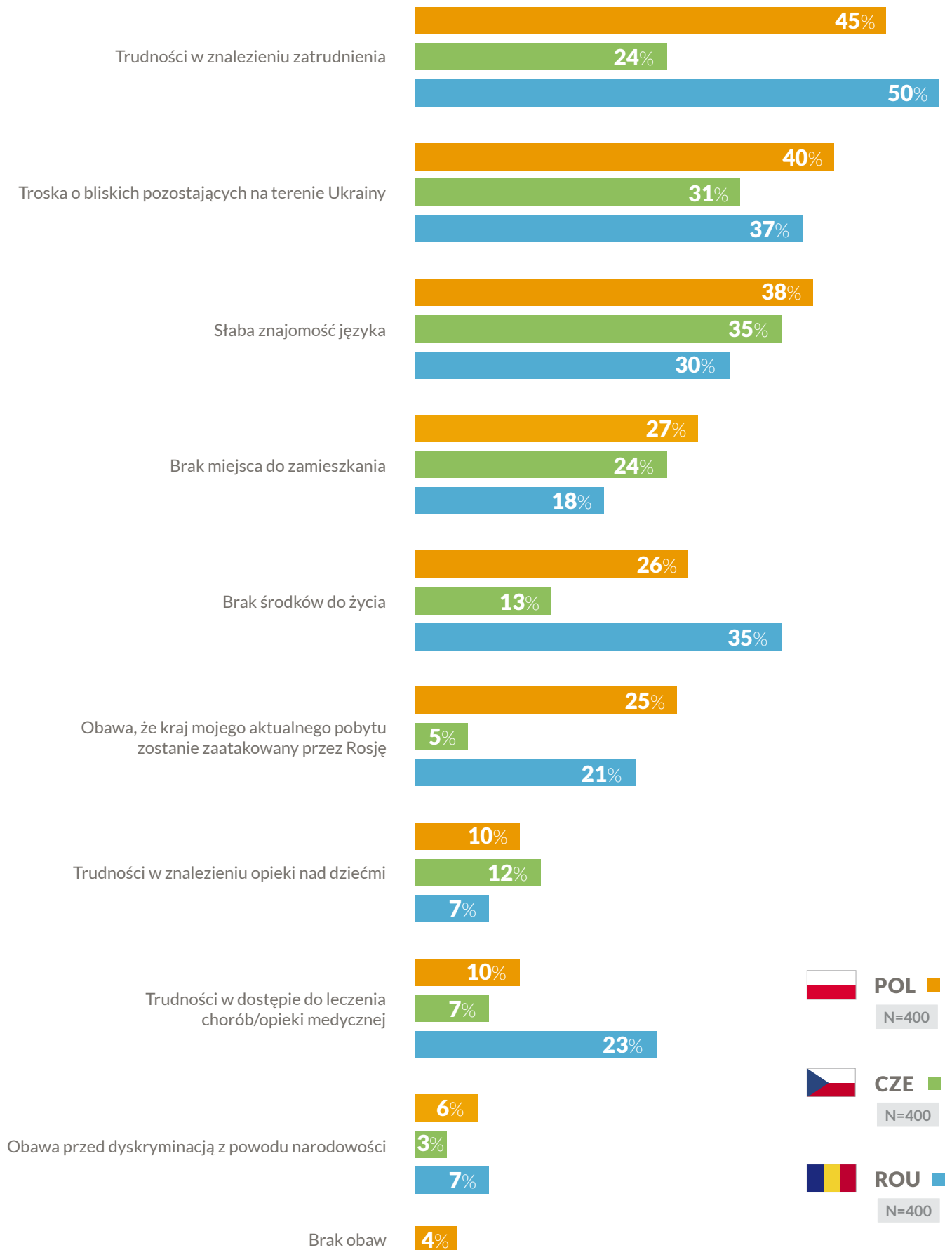
ROU

N=400

Jakie ma Pan/Pani obawy dotyczące życia za granicą?

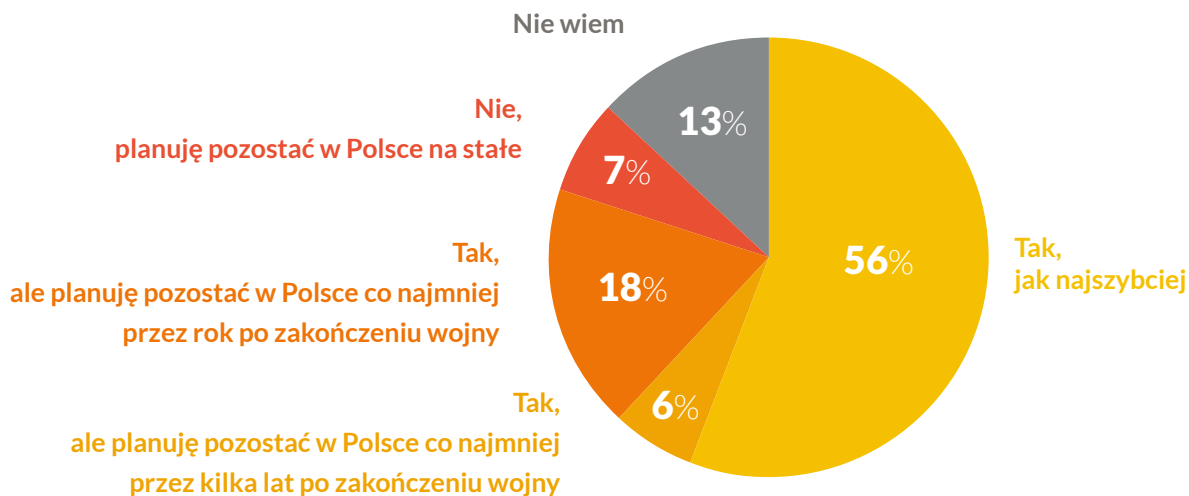
(możliwość wielu odpowiedzi)

Czy po zakończeniu wojny wróci Pan/Pani do Ukrainy?

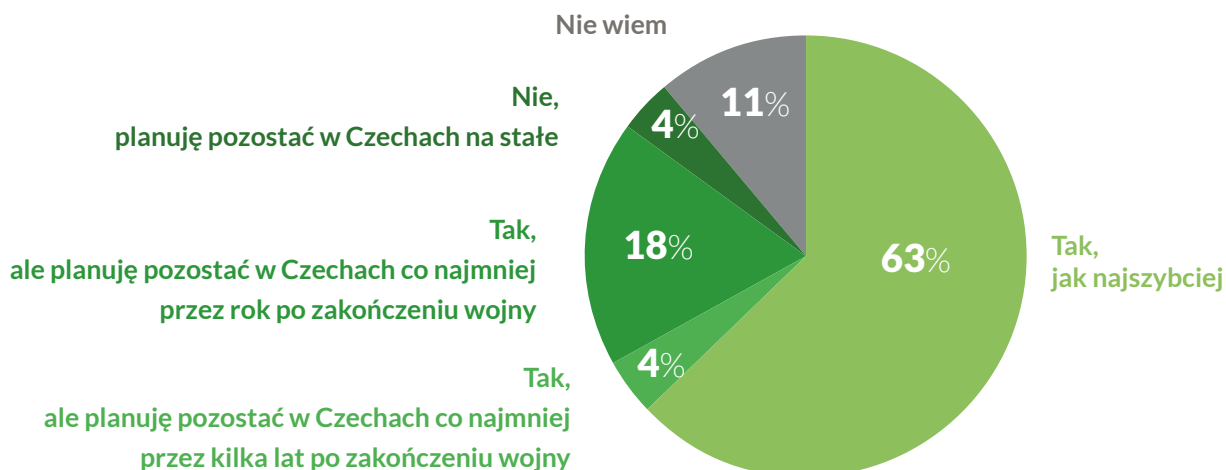
N=400

POL

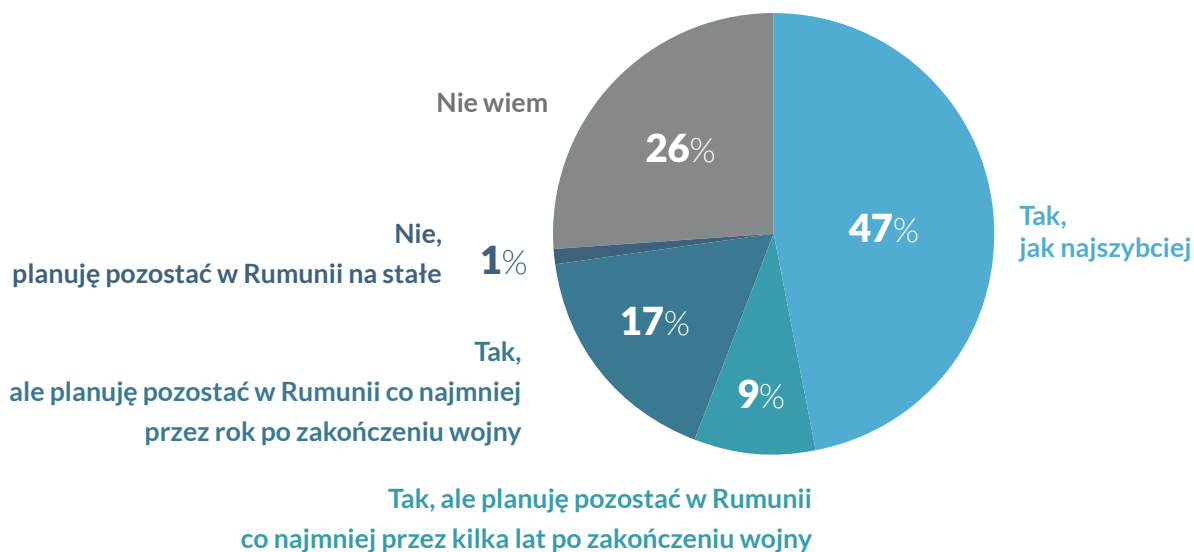
N=400

CZE

N=400

ROU

METODOLOGIA

Badanie uchodźców z Ukrainy przebywających w Polsce, Czechach i Rumunii zostało przeprowadzone za pomocą bezpośrednich wywiadów indywidualnych z wykorzystaniem tabletów (CAPI F2F). Wywiady zostały przeprowadzone w języku ukraińskim z obywatelami Ukrainy, którzy opuścili Ukrainę i przyjechali do Polski, Czech i Rumunii po 24 lutego 2022 roku.

Badanie w Polsce zostało zrealizowane w dniach 23 marca - 3 kwietnia 2022 roku na próbie liczącej n=400 osób, dorosłych (18+) uchodźców z Ukrainy. Badania w Czechach i Rumunii zostały przeprowadzone w dniach 13 maja - 23 maja 2022 na dwóch próbach n=400 dorosłych (18+) uchodźców - wszyscy przebywali w tym czasie w Czechach i Rumunii.

Wywiady z respondentami w Polsce przeprowadzono w dwóch miastach - Warszawie oraz Krakowie. Wywiady te były przeprowadzone w pobliżu miejsc odbierania numeru PESEL, w okolicach dworców kolejowych oraz punktów recepcyjnych dla uchodźców. Badanie uchodźców z Ukrainy przebywających

w Czechach zostało przeprowadzone w trzech miastach - Pradze, Ostrawie i Boguminie, a w Rumunii - w czterech miastach - Bukareszcie, Braszowie, Krajowie i Jassach, w okolicach dworców kolejowych oraz punktów recepcyjnych.

Badanie miało charakter losowy, dzięki czemu zapewniono reprezentatywność próby badawczej. Przekrojowy charakter badanych potwierdza fakt, że znaleźli się wśród nich mieszkańcy wszystkich regionów Ukrainy, reprezentanci różnych grup wiekowych, zawodów oraz poziomów edukacji.

W badaniu w Polsce uzyskano odpowiedzi od 85% kobiet i 15% mężczyzn. W celu odzwierciedlenia struktury płci (pod kątem struktury płci w statystykach dot. nadawania uchodźcom numerów PESEL), na wyniki została nałożona waga na płeć (93,5% kobiet, 6,5% mężczyzn). Badania w Czechach i Rumunii również miały charakter losowy i wykazały następującą strukturę płci: 94,5% kobiet oraz 5,5% mężczyzn w Czechach, z kolei w Rumunii - 96,5% kobiet i 3,2% mężczyzn.

MICHALINA SIELEWICZ

Dyrektorka Rozwoju
Międzynarodowego

POLSKA

Głównymi czynnikami determinującymi decyzję o przyjeździe uchodźców z Ukrainy do Polski jest posiadanie w Polsce rodziny (24%), przyjaciół (27%) oraz bliskość kulturowa obu państw (36%).

Wśród uchodźców przeważają osoby z wykształceniem wyższym (61%). Znaczna część badanych przed wybuchem wojny pracowała w sektorze usług i handlu (27%). Wielu spośród respondentów to wysoko wykwalifikowani specjaliści (17%), a także pracownicy sektora edukacji (15%).

Jedynie 9% badanych deklaruje dobrą lub bardzo dobrą znajomość języka polskiego, ponadto aż 80% uchodźców nie pracowało wcześniej w Polsce. Mimo to, zdecydowana większość uchodźców (63%) zamierza podjąć pracę zarobkową w czasie pobytu w Polsce.

Mimo braku bezpośredniego sąsiedztwa granic, Czechy stały się dla uchodźców naturalnym celem ucieczki podczas inwazji Rosji na Ukrainę. Czechy od lat stanowią jeden z kluczowych kierunków migracji zarobkowej obywateli Ukrainy. Prawdopodobnie wynika to z poczucia bliskości kulturowej.

Czynniki determinujące wybór tego kierunku migracji przez uchodźców to przede wszystkim rekomendacje znajomych i rodziny (26%) oraz posiadanie przyjaciół (24%). Ponad połowa uchodźców (59%) znajdujących się w Czechach nie zna języka czeskiego lub zna go bardzo słabo. Dobrą lub bardzo dobrą znajomość języka czeskiego deklaruje zaledwie 7% ankietowanych. Wielu spośród respondentów to wysoko wykwalifikowani specjaliści (22%), a także pracownicy sektora usług (13%).

Ponad połowa (52%) uchodźców z Ukrainy przebywająca w Czechach deklaruje chęć podjęcia zatrudnienia. Te liczby potwierdzają również dane rządowe, według których pod koniec maja ponad 50 tys. uchodźców znalazło pracę w tym kraju. Według szacunków ekspertów jest to 1/3 ogółu dorosłej populacji z Ukrainy, która pozostała w Czechach.

W odróżnieniu od Polski i Czech, uchodźcy z Ukrainy wśród powodów wyboru Rumunii wskazują członkostwo tego kraju w NATO (64%). Ten fakt odgrywa kluczową rolę w świetle migracji uchodźczej podyktowanej konfliktem zbrojnym. Gwarancja bezpieczeństwa i solidarności to priorytet w zakresie pomocy dla uchodźców.

Ponad połowa uchodźców z Ukrainy (58%) nie zna języka rumuńskiego lub zna go bardzo słabo. Aż 64% uchodźców w Rumunii ma wykształcenie wyższe, a największe grupy zawodowe stanowią wysoko wykwalifikowani specjaliści (26%) oraz pracownicy sektora usług (13%).

Wśród uchodźców zauważalne jest niskie zainteresowanie podjęciem zatrudnienia w Rumunii (27%) w porównaniu z Polską (63%) i Czechami (52%). Niemal 2/3 respondentów (59%) zadeklarowało chęć ubiegania się o status uchodźcy w tym kraju, co stanowi około dziesięciokrotnie wyższy wynik niż w Polsce czy Czechach. Nie dziwi więc fakt, że pod koniec maja w Rumunii zatrudnionych było jedynie niecałe 3 tys. uchodźców z Ukrainy.

Prawie połowa (47%) respondentów przebywających w Rumunii

Tylko co piąty respondent deklaruje utrzymywanie się z własnych środków finansowych (20%), a jedynie 6% zamierza ubiegać się o status uchodźcy.

Większość uchodźców chce wrócić do Ukrainy zaraz po zakończeniu działań wojennych (56%), jednak co trzeci respondent deklaruje chęć pozostania w Polsce na dłużej. Niewielka część badanych (12%) zamierza kontynuować migrację. Najczęściej wybierane kierunki to Niemcy (26%), Stany Zjednoczone (16%), Wielka Brytania (11%) oraz Szwecja (10%). Wynikać to może zarówno z faktu liberalizacji przepisów regulujących dostęp do rynku pracy obcokrajowców, jak i sprzyjającym rozwiązaniom polityki socjalnej.

Przykład Polski, jako kraju, który szeroko otworzył swój rynek pracy na pracowników ze Wschodu jeszcze w 2007 roku, pokazał, że obywatele Ukrainy nie „zalałi” polskiego rynku, jak również nie odebrali możliwości pracy rodzimym pracownikom. Wręcz przeciwnie, ukraińscy pracownicy stali się nieodłączną częścią rynku pracy w Polsce, przyczyniając się tym samym do rozwoju krajowej gospodarki. Zdaniem analityków pracownicy z Ukrainy wypracowali 13% wzrostu PKB Polski w latach 2013 – 2018. Ponadto wspólny pobyt i praca umożliwiły integrację z polskim społeczeństwem oraz zacieśnienie więzi, które zaowocowały postawą braterstwa i solidarności, mającą szczególne znaczenie w czasie kryzysu uchodźczego po wybuchu wojny w Ukrainie.

Co piąta osoba w Czechach (20%) zamierza kontynuować migrację do innego kraju, przede wszystkim do Niemiec (31%) i na Słowację (19%). Ponad połowa uchodźców z Ukrainy (63%) przebywająca w Czechach zamierza wrócić do Ukrainy jak najszybciej po zakończeniu działań wojennych. Z kolei 24% uchodźców deklaruje chęć pozostania w tym kraju na dłużej. Może to wynikać ze swobodnego dostępu do rynku pracy i świadczeń socjalnych, gwarantowanych przez czeski rząd.

Zmiany wprowadzone w unijnych przepisach dot. mobilności transgranicznej w związku z inwazją Rosji na Ukrainę, zmieniły charakter migracji obywateli Ukrainy do Czech. Przed rozpoczęciem wojny zatrudnienie obywateli Ukrainy przyjmowało charakter krótkookresowy, determinowany terminem ważności wiz. Obecnie okres zatrudniania obywateli tego kraju wydłużył się ze 180 dni do co najmniej jednego roku. Kwestia ta pozostaje istotna z punktu widzenia obywateli Ukrainy, którzy mogą podejmować pracę oraz nawiązywać trwałe relacje ze społeczeństwem czeskim, próbując przeczekać wojnę. Stanowi to również szansę na wzmocnienie czeskiej gospodarki po pandemii COVID-19, którą wyróżnia wyraźnie pogłębiająca się luka na rynku pracy, pomimo najniższej stopy bezrobocia tego kraju na tle państw Unii Europejskiej.

zamierza wrócić do Ukrainy jak najszybciej. Natomiast 28% deklaruje chęć pozostania w tym kraju na dłużej. Prawie 1/5 uchodźców zamierza kontynuować migrację do innych krajów. Główne kierunki to Polska (30%), Włochy (22%) oraz Czechy (19%). Pozycja Polski jako kraju docelowej migracji może wynikać ze stosunkowo wysokiej znajomości języka polskiego (34%) wśród uchodźców przebywających w Rumunii oraz większego przeciętnego wynagrodzenia w Polsce.

Według stanu na 15 czerwca 2022 roku, w Rumunii zostało zatrudnionych jedynie 3 tys. uchodźców z Ukrainy, spośród których, aż 1/6, tj. ponad 500 osób, zatrudniła Platforma Migracyjna EWL. Wyniki wcześniej przeprowadzonych badań pozwoliły na pomyślne stworzenie profilu uchodźczyń, chętnych do pracy, a także określenie ich potrzeb w zakresie schronienia, żywienia oraz opieki nad dziećmi. Ponadto, we współpracy z naszymi partnerami z Rumunii – znaleźliśmy oferty pracy dostosowane do indywidualnych predyspozycji uchodźców z Ukrainy. Rumunia, choć ustępuje większości krajom Unii Europejskiej w kwestii wysokości średniego wynagrodzenia, to wciąż pozostaje atrakcyjnym kierunkiem migracji zarobkowej pod względem benefitów pozapłacowych, równoważących różnicę finansową.

CZECHY

RUMUNIA

 POL

30%

uchodźców z Ukrainy
deklaruje chęć pozostania
w Polsce na dłużej

56%

respondentów planuje
wrócić do Ukrainy zaraz
po zakończeniu wojny

26%

respondentów deklaruje znajomość
języka polskiego na poziomie
przynajmniej komunikatywnym

63%

uchodźców z Ukrainy planuje
podjąć zatrudnienie w Polsce

17%

respondentów to wysoko
wykwalifikowani specjaliści

45%

uchodźców obawia się trudności
w znalezieniu zatrudnienia
w Polsce

 CZE

24%

uchodźców z Ukrainy
deklaruje chęć pozostania
w Czechach na dłużej

63%

respondentów planuje
wrócić do Ukrainy zaraz
po zakończeniu wojny

24%

respondentów deklaruje znajomość
języka czeskiego na poziomie
przynajmniej komunikatywnym

52%

uchodźców z Ukrainy planuje
podjąć zatrudnienie w Czechach

22%

respondentów to wysoko
wykwalifikowani specjaliści

24%

uchodźców obawia się trudności
w znalezieniu zatrudnienia
w Czechach

 ROU

28%

uchodźców z Ukrainy
deklaruje chęć pozostania
w Rumunii na dłużej

47%

respondentów planuje
wrócić do Ukrainy zaraz
po zakończeniu wojny

18%

respondentów deklaruje znajomość
języka rumuńskiego na poziomie
przynajmniej komunikatywnym

27%

uchodźców z Ukrainy planuje
podjąć zatrudnienie w Rumunii

26%

respondentów to wysoko
wykwalifikowani specjaliści

50%

uchodźców obawia się trudności
w znalezieniu zatrudnienia
w Rumunii

MARIUSZ KOWALSKI

Profesor, Uniwersytet Warszawski

Badania przeprowadzone przez ekspertów Platformy Migracyjnej EWL we współpracy ze Studium Europy Wschodniej Uniwersytetu Warszawskiego mają charakter unikatowy. Przeanalizowano i przedstawiono

w nich zagadnienia o szczególnie doniosłym znaczeniu w kontekście funkcjonowania współczesnych rynków pracy w Europie w świetle migracji uchodźczej.

Dane uzyskane w wyniku badań mają istotne znaczenie poznawcze, gdyż pozwalają na ocenę charakteru migracji oraz wypracowanie odpowiednich strategii działań wobec tego zjawiska na różnych szczeblach instytucji publicznych, społecznych i biznesowych. Ponadto, wyniki badań mogą mieć kluczowe znaczenie w kontekście refleksji nad metodami rozwiązywania

migracyjnych sytuacji kryzysowych. Pogłębione zrozumienie wszystkich aspektów owego kryzysu, może umożliwić zaproponowanie odpowiednich procedur i rozwiązań korzystnych dla emigrantów, a także krajów przyjmujących.

Reprezentatywne wyniki badań, uzyskane poprzez zastosowanie tej samej procedury badawczej, pozwalają na porównanie sytuacji uchodźczej w 3 krajach Europy Środkowo-Wschodniej, które po 24 Lutego przyjęły największą liczbę uchodźców, jak również umożliwiają refleksję nad źródłami obserwowanych różnic i podobieństw wielkości oraz struktury migracji. Sumaryczne dane z tych krajów, z uwagi na liczbę przyjętych w nich uchodźców, można w dużym stopniu uznać za reprezentatywne dla całego zjawiska uchodźstwa z Ukrainy po 24 lutego.

Należy zaznaczyć, że uzyskane wyniki stanowią cenny punkt odniesienia wobec wyników poprzednich badań realizowanych w związku z ukraińską migracją. Szczegółowa analiza umożliwi dostrzeżenie różnic i podobieństw między tymi zjawiskami.

BERNADETTE NADYA JAWORSKY

Profesor,
Uniwersytet Masaryka w Brnie

OLGA ZHMURKO, M.A.
Uniwersytet Masaryka w Brnie

Badania socjologiczne to droga poznania ważnych danych demograficznych dotyczących społeczeństwa. Niedawno opublikowany raport specjalny przygotowany przez Platformę Migracyjną EWL, Fundację Wspierania Migracji Na Rynku Pracy EWL oraz Studium Europy Wschodniej Uniwersytetu Warszawskiego przedstawia wyniki badania przeprowadzonego wśród uchodźców z Ukrainy przebywających w Polsce, Czechach i Rumunii.

Niektóre zaprezentowane informacje odzwierciedlają to, co słyszeliśmy w mediach: uchodźcy to w przeważającej większości (ponad 90%) kobiety, a połowa lub więcej z nich ma co najmniej 36 lat. Większość z nich (60% lub więcej) przybyła z dziećmi poniżej 18 roku życia, ale mają też członków najbliższej rodziny w domu, w Ukrainie.

Statystyki dotyczące wykształcenia i zawodu z pewnością robią wrażenie. Badani uchodźcy są bardzo dobrze wykształceni – odpowiednio 53, 45 i 64 procent uchodźców ukończyło studia wyższe. Około jedna trzecia uchodźców w każdym kraju to wysoko wykwalifikowani specjaliści, nauczyciele i pracownicy oświaty.

Poza danymi demograficznymi, raport zawiera wiele informacji na temat zamiarów, emocji, obaw i niepokojów, a także planów na przyszłość uchodźców. W niektórych aspektach panuje zgoda, w innych duże rozbieżności.

Przykładowo, jeśli chodzi o największy wpływ na wybór miejsca docelowego odpowiedzi są bardzo zróżnicowane. W Polsce 36% uchodźców uważa ten kraj za „najbliższego kulturowego sąsiada Ukrainy”, a około połowa twierdzi, że ma w Polsce rodzinę lub przyjaciół i znajomych. Mniej więcej

1/5 ankietowanych twierdzi, że „Polska jest największym krajem sąsiedzkim na Zachodzie” i „Polacy są przyjaźnie nastawieni do obywateli Ukrainy”. Co warte podkreślenia, 17% badanych mówi, że „nie miało wyboru”.

W Czechach około 1/4 respondentów stwierdza, że otrzymała rekomendację od rodziny i przyjaciół; mniej więcej tyle samo ma przyjaciół lub znajomych w tym kraju. 19% respondentów uważa, że „Czesi są przyjaźnie nastawieni do obywateli Ukrainy”. 13% badanych mówi, że ma rodzinę w Czechach lub „nie miało wyboru”.

W odniesieniu do Rumunii zaskakująco duża większość (64%) wymienia członkostwo tego kraju w NATO. Od 1/5 do 1/4 respondentów twierdzi, że „Rumunia jest najbliższym sąsiadem kulturowym Ukrainy”, „Z Rumunii najłatwiej dostać się do innych krajów zachodnich z Rumunii” oraz „Rumunia ma wiele udogodnień dla uchodźców z Ukrainy”. 17% badanych uważa, że Rumunia jest „stosunkowo daleko od Rosji”.

Co ważne, wśród ukraińskich uchodźców często pojawiają się obawy związane z życiem za granicą, co wskazuje na ich niepewność i bezbronność. Trzy największe z obaw to: „trudności w znalezieniu pracy” (25-50%), „obawa o krewnych przebywających w Ukrainie” (31-40%) oraz „słaba znajomość języka” (30-38%). W Polsce (25%) i Rumunii (21%) uchodźcy twierdzą, iż istnieje „obawa, że kraj obecnego zamieszkania zostanie zaatakowany przez Rosję”. Lęk ten pojawia się tylko wśród 5% osób przebywających w Czechach. W Rumunii uchodźcy boją się braku środków do życia (35 procent) oraz braku dostępu do leczenia/opieki medycznej (23%).

Choć raport dostarcza wielu cennych informacji, zastanawiamy się nad skutkami tzw. efektu oczekiwań społecznych w odniesieniu do kwestii powrotu uchodźców do ojczyzny. Ponad 50% uchodźców w każdym kraju planuje powrót do Ukrainy – większość z nich zaraz po zakończeniu wojny; 24-30% planuje pozostać w kraju, w którym obecnie przebywa; pozostali rozważają przeniesienie się do innego kraju niż Ukraina (przede wszystkim do Niemiec, Stanów Zjednoczonych, Wielkiej Brytanii i Włoch). Oczywiście, chęć powrotu może nie iść w parze z gotowością, która zależy z kolei od zatrudnienia, wykształcenia dzieci i warunków panujących w miejscu powrotu.

Reasumując, raport dostarczył nam wielu powodów do przemyśleń i jesteśmy wdzięczni za możliwość jego przeczytania i streszczenia!

DARIE CRISTEA

Profesor, Uniwersytet Bukareszteński

Obraz wyłaniający się z tych danych, odpowiada temu, czego się spodziewaliśmy. Jednak jest on w swej istocie bardziej niż tragiczny – mamy do czynienia ze zjawiskiem masowego uchodźstwa wojennego. Może się wydawać

dziwnym, że musimy to wyartykułować, ale nie wolno o tym fakcie zapomnieć i należy zrozumieć jego prawdziwy sens. Przez ostatnie 30 lat cały świat zachodni ulegał złudzeniom, wierząc, że wojna, jaką znamy z książek i filmów, nie może zaistnieć we współczesnym świecie.

Dane z naszego badania opisują zjawisko ucieczki przed wojną w sposób niepodważalny. Kilka kluczowych elementów wyłaniającego się z tych danych obrazu to: przytłaczający odsetek uchodźców z Ukrainy stanowią kobiety; około 2/3 z nich opuściło Ukrainę, ponieważ mają małe dzieci; większość z nich nie zna języka kraju, do którego przybyła – nie ma w nim korzeni rodzinnych ani bliskich krewnych (Polska, Czechy lub Rumunia) i nigdy nie pracowała w kraju przyjmującym. Niezależnie od tego, czy mówimy o uchodźcach w Polsce, Czechach czy Rumunii, większość z nich jasno wyraża zamiar powrotu do Ukrainy – oczywiście proces ten już przedłużył się bardziej niż się spodziewali.

Badanie również opisuje obawy respondentów, w tym te dotyczące trudności adaptacyjnych w każdym z trzech krajów przyjmujących.

PLATFORMA MIGRACYJNA EWL

Założona w 2007 roku EWL Group skutecznie łączy osoby poszukujące pracy z czterech kontynentów z pracodawcami w UE. Jako platforma migracyjna, której działania wychodzą szeroko poza zakres tradycyjnych agencji pracy i łączą świat offline z online, spółka jest liderem na polskim rynku zatrudnienia cudzoziemców.

W szeroki zakres usług platformy wchodzi obsługa całego procesu migracyjnego: od rekrutacji, przez legalizację, zapewnianie zakwaterowań, obsługę zatrudnienia w formie leasingu lub świadczenie usług w formie outsourcingu. Dzięki wieloletniemu doświadczeniu zespół ekspertów EWL doskonale zna lokalny i europejski rynek pracy.

FUNDACJA NA RZECZ WSPIERANIA MIGRANTÓW NA RYNKU PRACY „EWL”

Założona w 2015 roku Fundacja Na Rzecz Wspierania Migrantów Na Rynku Pracy „EWL” ma na celu inicjowanie i wspieranie działań związanych z obecnością obcokrajowców na polskim rynku pracy.

Naszą ideą jest wzrost świadomości praw i obowiązków oraz korzyści płynących z legalnego zatrudnienia wśród cudzoziemców, a także ograniczenie liczby nadużyć ze strony nieuczciwych pracodawców. Jednym z głównych założeń Fundacji jest doskonalenie współpracy wielostronnej pomiędzy pracodawcami, instytucjami

STUDIUM EUROPY WSCHODNIEJ UNIWERSYTETU WARSZAWSKIEGO

Studium Europy Wschodniej jest unikalną w skali kraju jednostką akademicką kontynuującą tradycje przedwojennych ośrodków sowietologicznych – Instytutu Naukowo-Badawczego Europy Wschodniej w Wilnie (1930-1939) oraz Instytutu Wschodniego w Warszawie (1926-1939). W ofercie dydaktycznej SEW znajdują się elitarne Studia Wschodnie (I i II stopnia oraz podyplomowe) a także szkoły przeznaczone dla zagranicznych studentów. Wśród wykładowców znajdują się wybitni specjaliści, badacze i byli dyplomaci z Polski oraz wykładowcy gościnni z Europy i USA.

Studium co roku organizuje międzynarodowe konferencje naukowe oraz szereg wydarzeń budujących pozytywne

Codziennie, dzięki EWL Group, w zakładach produkcyjnych, centrach logistycznych i magazynach w Europie pracuje ponad 13 tys. osób. W swojej historii firma pomogła ponad 120 tys. osób relokować się i otrzymać pracę.

Rozwój platformy migracyjnej od 2021 r. wspiera Narodowe Centrum Badań i Rozwoju. Cyklicznie od 2018 roku EWL Group przeprowadza badania socjologiczne wśród cudzoziemców, którzy podjęli zatrudnienie w naszym kraju.

Spółka kieruje się wartościami: otwartość, współpraca i odpowiedzialność, bycie fair, kwestionowanie statusu quo i orientacja na klienta, a wizją firmy jest zmienianie światowego rynku migracji.

rządowymi, organizacjami pozarządowymi a także samymi migrantami.

Fundacja prowadzi również działalność charytatywną, skierowaną głównie do cudzoziemców znajdujących się w ciężkiej sytuacji życiowej lub finansowej. Ponadto działa na rzecz integracji europejskiej, aktywnego dialogu oraz rozwijania kontaktów i współpracy między społeczeństwami. Aktywności Fundacji kierowane są m.in. do podmiotów uczestniczących w procesach migracyjnych i uczestników globalnego rynku pracy.

relacje Polski z krajami byłego ZSRR. Jest również wydawcą licznych książek i czasopism poświęconych tematyce wschodniej.

W latach 2004-2013 Studium Europy Wschodniej, pod merytorycznym nadzorem Mariusza Kowalskiego i ogólnym kierownictwem Jana Malickiego, przeprowadziło serię badań społecznych w Ukrainie. Pierwsze z nich odbyły się w grudniu 2004 roku. Przeprowadzono łącznie około 2000 wywiadów ankietowych dotyczących m.in. sympatii politycznych i preferowanych kierunków współpracy międzynarodowej ze szczególnym uwzględnieniem miejsca pochodzenia, narodowości i języka codziennej komunikacji respondentów.

RAPORT SPECJALNY

„UCHODŹCY Z UKRAINY W POLSCE, CZECHACH I RUMUNII”. BADANIE EWL

© 2022 EWL S.A. Wszystkie prawa zastrzeżone

ISBN: 978-83-961929-3-6

Cytowanie danych za: Raport specjalny EWL „Uchodźcy z Ukrainy w Polsce, Czechach i Rumunii”

RAPORTY PLATFORMY MIGRACYJNEJ EWL 2018-2022

„RAPORT SPECJALNY
UCHODŹCY Z UKRAINY
w Polsce”
2022

„RAPORT MOBILNOŚCI
TRANSGRANICZNEJ
Obywatele Ukrainy
na polskim rynku pracy”
2022

„PRACOWNIK
ZAGRANICZNY
w dobie pandemii.
Edycja III”
2021

„PRACOWNIK
ZAGRANICZNY
w dobie pandemii.
Edycja II”
2020

„PRACOWNIK
ZAGRANICZNY
w dobie pandemii”
2020

„PRACOWNIK
Z UKRAINY
zarobki w Polsce”
2019

„UKRAIŃCY NA
POLSKIM RYNKU PRACY
doświadczenia, wyzwania
i perspektywy”
2019

„PRACOWNIK
Z UKRAINY
między Polską
a Niemcami”
2019

„UKRAIŃCY NA POLSKIM
RYNKU PRACY
doświadczenia, wyzwania
i perspektywy”
2018

 EWL Group

 EWL Group

 EWL S.A.

AUTORZY:

Anatolij Zymnin, dr hab. Mariusz Kowalski (socjogeograf, nadzór merytoryczny), Michalina Siewlicz, Radek Vlk, Tiberiu Focica, Sylwia Kowcuń, Szymon Bryzek, Przemysław Gliński, Sergiusz Brusnyk, Eliza Dąbrowska, Dorota Koszykowska

KONTAKT:

Anatolij Zymnin – Rzecznik Prasowy
+48 535 888 815
anatol.zymnin@ewl.com.pl